

L'ESQUEMA HABITUAL DE LA CIRCULACIÓ DELS SISTEMES DEPRESSIONARIS, PREFERENTMENT ATLÀNTICS, SOBRE EL PIRINEU ANDORRÀ

Joan Estrada
Geògraf i climatòleg

Als Pirineus, els tipus de temps inestable o pertorbat, principalment els que van associats a sistemes ciclònics d'origen atlàntic, se succeeixen habitualment d'acord amb una pauta que consta de dues fases principals: la fase dels vents de component sud i la fase dels vents de component nord.

Quan, pel que fa a aquest esquema, els Pirineus es troben dins la fase de la influència dels vents humits del sud i del sud-oest, i en general dels vents amb component sud (fins i tot el vent rola sovint al sud-est), el cel, amb freqüència, acostuma a romandre cobert a tot el conjunt de les valls del Valira. Tanmateix, en aquests aiguavessos del Valira les precipitacions que se'n desprenen són generalment de caràcter dèbil o moderat pel que fa a les quantitats, però a vegades, en episodis de temps molt pertorbat del sud, intenses i copioses, atesa la localització d'aquesta conca hidrogràfica al vessant meridional pirenaic. Això implica que al paper dels eixos fluvials que miren cap al sud i que fan de corredors en canalitzar aquests vents s'afegeixi el dels relleus orientats d'una manera favorable que actuen de pantalla i d'obstacle reforçador de la turbulència aerològica sobre els fluxos de procedència meridional.

Pel que fa a aquests corredors fluvials, hem de destacar també a casa nostra la influència que ens arriba de les valls pallareses properes. Aquestes valls pròximes al Principat de la comarca veïna del Pallars Sobirà canalitzen d'una manera òptima els fluxos d'aire humit del tercer quadrant (SW) fins a atènyer de ple l'angle nord-occidental d'Andorra, inclosa aquí la capçalera de la vall de Setúria. Això contribuiria a explicar el màxim andorrà de precipitació ubicat presumiblement, almenys pel que fa a la porció ibèrica, a la coma d'Arcalís (coma del Forat) o el seu entorn immediat.

Tanmateix, en una situació de temps molt inestable del sud, sembla que les terres de l'Andorra meridional registren, la major part de les vegades, unes quantitats de precipitació sensiblement o fins i tot netament més elevades que l'Andorra del nord, on, en alguns sectors, aquestes precipitacions poden arribar a ser de poca entitat i fins i tot gairebé nul·les. El fet que, amb fluxos molt inestables del sud, l'Andorra meridional rebi,

en conjunt, molts cops, unes precipitacions sensiblement o, encara, clarament més altes que l'Andorra septentrional pot explicar-se, molt probablement, pel paper de tap que fan els relleus abruptes i molt encaixats que tanquen Sant Julià de Lòria pel nord i, una mica més amunt, aixecant-se abruptament per sobre del sector anomenat la recta de Santa Coloma, pel paper de la serra d'Enclar (aproximadament, seguint la seva cresta principal, des del cim homònim o el bony de la Pica fins una mica més a llevant del pic de Carroi), una serra prou elevada i compacta, i a més amb una orientació dominant oest-est, de manera que actua com una barrera important per als fluxos de component sud que hi incideixen. Això propicia que s'hi formin i acumulin molt freqüentment nuvolades, al sector de la vall de Sant Vicenç d'Enclar, i en general a tot el vessant solà de Santa Coloma en els nivells propers o relativament propers a la cresta. La retenció provocada sobre els fluxos humits de procedència sud ocasiona molt sovint precipitacions en aquest sector de la serra d'Enclar i podria tenir una de les repercussions pluviomètriques més rellevants no solament d'aquest massís sinó del conjunt d'Andorra.

Quan, després del pas de la depressió, amb vents de component meridional, s'entra en la fase dels vents del nord i del nord-oest, l'avantatge quant a precipitació el solen treure les terres del nord del país, i molt concretament aquells sectors que pertanyen al vessant atlàntic o que es troben prop de la divisòria d'aigües amb el vessant atlàntic. La part nord-occidental de la parròquia d'Ordino, la més exposada d'Andorra, per la seva posició geogràfica, als fluxos del quart quadrant (NW), sol estar sotmesa, en aquests casos, a precipitacions, normalment força persistents, encara que, a escala diària, amb unes quantitats de pluja o de neu convertida en aigua en general moderades o, fins i tot, de caràcter més aviat dèbil, però alguns cops, d'una manera més puntual, significatives. En canvi, en el sector sud del Principat es veuen passar freqüentment corrues de núvols empesos pel vent del nord que s'esfilagarsen ràpidament sense deixar precipitació o que, en tot cas, a penes deixen algunes gotes o alguns petits flocs. Fins i tot quan, en aquells episodis més puntuals, les precipitacions vinculades als fluxos i als corrents aeris del nord-oest i del nord, siguin de pluja o de neu, poden estendre's d'una manera generosa per totes les cotes del país, les quantitats d'aigua caiguda als sectors més baixos i del sud d'Andorra resulten, amb freqüència, menys elevades que les que es registren a la franja septentrional. En situacions d'un nord marcat, és a la vall d'Incles, a l'angle nord-est del país, on acostumen a registrar-se, almenys pel que fa les terres del vessant ibèric, les quantitats més importants de precipitació de casa nostra.

Aquesta fase amb vents de component nord marca generalment la progressió d'una zona d'altres pressions que avança d'oest a est de l'Atlàntic cap a Europa. El seu pas sol venir anunciat a Andorra per una estabilització del temps i un asserenament del cel. Al sector andorrà, però, que correspon al vessant atlàntic (sector hidrogràfic de l'Arieja), el cessament d'una situació del nord i la seva substitució per unes condicions més anticiclòniques no eviten que, sovint, es mantingui l'ambient tancat i humit, i això sobretot a causa de la presència freqüent, en el sector, en règim anticiclònic, de les boires de caràcter orogràfic.